

Νεανικά Ἀγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΓΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 54ο ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

Τό τῆς πλεονεξίας πάθος Ἄνθρωπος καί κτίσις - τό οἰκολογικό πρόβλημα (β' θεολογική προσέγγιση)

Προλογικό

Σκέφτομαι:

-ἂν ὄντως ὁ ἄνθρωπος εἶναι «κόσμος ἐν σμικρῷ μέγας» τότε ὀλόκληρος ὁ μέγας κόσμος βρίσκεται μέσα στα ὄρια τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου καί ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου εἶναι τέτοια ὥστε κάθε κίνηση τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ καλὸ ἢ τὸ κακὸ νὰ ἐπηρεάζει ὅλη τὴν κτίσις.

-ὅτι ἡ «κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 8, 22) ἐπειδὴ «διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ

ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί».

Συμπληρώνει ὁμως ὅτι καὶ «διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς (τοῦ Χριστοῦ) δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί» (Ρωμ. 5, 19).

Καὶ λέω μὲ τὸ λογισμό μου: ἂν κάναμε ὑπακοὴ στὸ λόγο τοῦ Χριστοῦ («ἅγιοι γίνεσθε...») χωρὶς νὰ μᾶς νοιάζει γιὰ τὴν ἀνταπόκριση τῶν ἄλλων, (τῶν

δυνατῶν καί εἰδημόνων) αὐτὴ δὲ θὰ ἦταν καὶ ἡ μεγαλύτερη συμβολὴ τῶν χριστιανῶν στὴ θεραπεία τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος;

παπα - Νικόλας Ἀλεξάκης

Θεολογικές προσεγγίσεις στο πρόβλημα της οικολογίας

Στή σημερινή εποχή, τό οικολογικό ἔχει ἀναγνωριστεῖ ὡς ἓνα ἀπό τά κυριότερα προβλήματα τοῦ σύγχρονου κόσμου. Ἀπό παντοῦ ἀκούγονται φωνές, προτάσεις καί ἀναζητοῦνται λύσεις σέ συνέδρια καί ἐκδηλώσεις σ' ὁλόκληρο τόν κόσμο.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει λόγο καί πρόταση σ' αὐτό τό θέμα, ἢ θά εἶναι ἄλλη μιά φωνή διαμαρτυρίας ἀνάμεσα σέ τόσες ὄλες ἄλλες;

Γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας τό οικολογικό πρόβλημα ἔχει ρίζα πνευματική καί ἡ θεραπεία του πρέπει νά εἶναι ἀνάλογη. Βεβαίως καί μέσα στήν Ἐκκλησία ὑπάρχει πρόταση καί λόγος.

Πρέπει, ὅμως, πρῶτα ἐμεῖς νά σκύψουμε μέ ταπείνωση στήν παράδοσή μας, νά ἀφουκραστοῦμε τή φωνή καί τό ἦθος πού ἀποπνέει, γιά νά υἱοθετήσουμε τή σωστή στάση πρὸς τήν ὑλική δημιουργία.

Γιά νά καταλάβουμε τί διαφορετικό κομίζει ἡ Ὁρθοδοξία, πρέπει νά δοῦμε τόν τρόπο σκέψης πού ἐπικρατεῖ σήμερα σ' ὁλόκληρο τόν κόσμο. Ἔτσι βλέπουμε ὅτι στόν δυτικό τρόπο σκέψης πού κυριάρχησε μετά τήν ἀναγέννηση καί ἐξαπλώθηκε παντοῦ, κυριαρχεῖ μιά ποσοτική στάση ἀπέναντι στή φύση. Τά μόνα πράγματα πού θεωρεῖ ἀληθινά, εἶναι ὅσα μποροῦν νά μετρηθοῦν, δηλ. ὅσα μπορεῖ κανεὶς νά συλλάβει χρησιμοποιώντας τίς τεχνικές τῶν μαθηματικῶν. Ἔτσι σύμφωνα μέ τό πρότυπο τῆς κοσμοθεωρίας πού ἐπικρατεῖ, ὁλόκληρος ὁ κόσμος τῆς φύσης εἶναι ἀπό ἐπιστημονική ἄποψη ἀπρόσωπος. Ὁλόκληρος ὁ ὑλικός κόσμος δέν θεωρεῖται παρά μιά ποσότητα νεκρῆς ὕλης, πού οἱ χημικές μεταβολές ἀποδεικνύονται κα-

θαρά μηχανικές διαδικασίες, βασισιμένες στό λεγόμενο νόμο τῆς διατήρησης τῆς μάζας. Ὅλα, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ, ἔχουν φτιαχτεῖ σύμφωνα μέ τό μοντέλο μιάς μηχανῆς κατασκευασμένης βάσει ἀναγωγικῶν ἀναλύσεων καί ὑπολογισμῶν. Ἐννοεῖται ὅτι σύμφωνα μέ τήν κυρίαρχη αὐτή ἐπιστημονική ἀντίληψη κατανόησης τοῦ κόσμου καί τῶν λειτουργιῶν του, δέν ἔχει θέση ὅ,τι δέν μπορεῖ νά ζυγισθεῖ, νά μετρηθεῖ, νά ταξινομηθεῖ, ὅ,τιδῆποτε ἔχει σχέση μέ ψυχή ἢ τόν Θεό. Ὅλα αὐτά θεωροῦνται ἄσχετα μέ τήν ἀληθῆ ἐπιστημονική κατανόηση τοῦ «πραγματικοῦ», ἀντικειμενικοῦ κόσμου. Αὐτός εἶναι ὁ μηχανιστικός τρόπος σκέψης καί εἶναι τό πρότυπο τῆς κοσμοθεωρίας πού ἔχει προωθηθεῖ, διαδοθεῖ καί συντηρηθεῖ. Αὐτό εἶναι τό αἶτιο τῆς βιομηχανικῆς καί τεχνολογικῆς κόλασης, τήν ὁποία ζοῦμε. Δέν ὑπάρχει κλάδος τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης πού δέν ἐξακολουθεῖ νά εἶναι κατ' οὐσίαν μηχανιστικός καί ποσοτικός. Αὐτή ἡ κοσμοθεωρία κυριαρχεῖ στό νοῦ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας ὅσων κατέχουν τήν ἐξουσία καί ἐπηρεάζουν τόν κόσμο. Αὐτή ἡ προσέγγιση ἐξακολουθεῖ νά

καθορίζει τις πολιτικές, εκπαιδευτικές, οικονομικές, αγροτικές και ήθικες επιλογές των κυβερνήσεών μας¹.

Στόν αντίποδα αυτής της λογικής που κάνει τόν άνθρωπο άτομο, τή φύση κτήμα και όλα διακατέχονται από τόν πανικό και τήν όσμη θανάτου, υπάρχει ή Όρθόδοξη παράδοση που έδω και 2.000 χρόνια δέν σταμάτησε λεπτό νά λειτουργεί και νά δημιουργεί πολιτισμό. Ένα πολιτισμό και ένα

ήθος που έχουν άφετηρία τους, τή Θεία Λειτουργία. Σύμφωνα μέ τήν Όρθόδοξη Έκκλησία, ό κόσμος είναι κόσμημα και δημιούργημα τής αγάπης και τής ελευθερίας του Θεού. Αὐτός ό κόσμος δημιουργήθηκε «έκ του μηδενός» και ή ύπαρξη του όφειλεται στο Θεό «Πάτερ, Παντοκράτορα, ποιητήν ουρανού και γής». Ό Θεός όταν δημιούργησε τόν κόσμο, δέν τόν άφησε χωρίς τά μέσα τής σωτηρίας του. Δημιουργώντας τον, του έδωσε τή δυνατότητα νά σωθει. Ό άνθρωπος είναι πλασμένος «κατ' εικόνα και καθ' όμοιοσιν Θεού», δηλ. μέ λογική, ελευθερία, συναισθήματα, ψυχή. Ό άνθρωπος μέ πολλούς τρόπους διακηρύττει τήν επιθυμία του, νά φθάσει στην απόλυτη ελευθερία. Επίσης ό άνθρωπος τοποθετήθηκε και όριστηκε από τόν Θεό «ώστε εργάζεσθαι αυτόν και φυλάσσειν» (Γεν. 2, 15). Ό άνθρωπος είναι εκείνος που παίζει τόν ενδιάμεσο κρίκο μεταξύ Θεού και κόσμου και ό μόνος υπεύθυνος για τήν τύχη τής δημιουργίας. Η δημιουργία από μόνη της δέν διαθέτει καμιά δύναμη για επιβίωση. Αυτό σημαίνει ότι από μόνη της είναι άφημένη στην άπειλή του θανάτου και ό μόνος τρόπος νά τόν αποφύγει είναι νά βρίσκεται σέ κοινωνία μέ τόν αιώνιο Θεό. Έδω τώρα βρίσκεται ό ρόλος του ανθρώπου. Μπορεί ό άνθρωπος νά

ελευθερώσει τήν κτίση από τά δεσμά της και νά τήν όδηγήσει στη σωτηρία μέσω τής δικής του ελευθερίας²;

Ό άνθρωπος έχει δύο επιλογές: α) νά χρησιμοποιήσει τήν ελευθερία του και νά υποτάξει τήν κτίση. Η επιστήμη και ή τεχνολογία πάντοτε αλλά ιδιαίτερα σήμερα είναι προσανατολισμένες στο νά ανακαλύψουν μέσα και τρόπους μέ τά όποια ό άνθρωπος θά πετύχει τό στόχο του, μέ τό μεγαλύτερο δυνατόν όφελος γι' αυτόν και β) νά σχετισθεί μέ τήν κτίση, νά καλλιεργήσει τή σχέση μαζί της. Για νά γίνει όμως αυτό χρειάζεται μια μεγάλη αλλαγή. Ό άνθρωπος από άτομο νά γίνει πρόσωπο και αυτό γίνεται μέσα στην Έκκλησία. Ό άλλος δέν είναι ξένος αλλά άδελφός, ό κόσμος δέν γίνεται κτήμα αλλά μέσον δόξας του Θεού.

Στήν Όρθόδοξη Θεία Λειτουργία ό κόσμος και ή κτίση αναφέρεται μέ τήν «Ευχή τής Αναφοράς» στο Θεό και έτσι άπελευθερώνεται από τά όρια της. Τά «Σά έκ των Σών, σοί προσφέρομεν κατά πάντα και διά πάντα» σημαίνει ότι ή κτίση δέν ανήκει σέ μάς, αλλά στον Θεό, τή μεταχειριζόμαστε μέ σεβασμό, τήν αναφέρομε σ' Αὐτόν και Αὐτός τής δίνει άλλο νόημα. Τά πρόσκαιρα μετατρέπονται σέ αιώνια, τά φθαρτά σέ άφθαρτα και έτσι ή ύλη άφθαρτοποιημένη πιά, επιστρέφει σέ μάς, ως πηγή άγιασμού, ως πηγή ζωής.

Ἐπίσης, μέσα στήν Ὁρθόδοξη ἀσκητική παράδοση ἐδῶ καί 2.000 χρόνια βλέπομε τήν ἀληθινή ἀγάπη στή φύση, γιατί μέ τήν πλήρη ἀπάρνηση τοῦ «ἐγώ» ὁ ἀσκητής νιώθει καθετί ὑλικό πού τόν περιβάλλει ὡς ἕνα δῶρο τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. Ἐτσι συναντᾶμε ἱστορίες μέσα στό Γεροντικό, ὅπου ἀσκητές συνυπῆρχαν μέ ἄγρια ζῶα ἢ μέσα στήν τραχύτητα τῆς φύσης, ὅπου μόνο μέ τήν παρουσία τους ἤρεμοῦσαν τό τοπίο. Διδασκόμαστε ἀπό τίς ἀγιασμένες αὐτές μορφές τήν ὀλιγάρκεια, τήν αὐτάρκεια καί νά μήν εἶμαστε τό κέντρο τοῦ κόσμου. Ἐτσι δημιουργεῖται ἕνα ἄλλο ἦθος πού ἔχει ἀνάγκη ὁ σύγχρονος κόσμος πού διακατέχεται ἀπό πλεονεξία καί ὑπερκαταναλωτισμό.

Τελικά, μέσα στήν Ἐκκλησία σημη-

λεύεται ἀργά ἀλλά σταθερά καί ἀθόρυβα ἕνα ἄλλο ἦθος, μιᾶ ἄλλη στάση ζωῆς καί μιᾶ ἄλλη νοοτροπία ξένη πρός τόν πολιτισμό τῆς φθορᾶς, τῆς κατανώλωσης καί τοῦ θανάτου. Ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο πιά καί ὄχι ὡς ἄτομο δέν σέβεται μόνο τόν κόσμο, ἀλλά τόν μετατρέπει, τόν μετασχηματίζει, τόν ἀφθαρτοποιεῖ καί τελικά τόν ἀγιάζει.

Γεώργιος Ζωγραφίνης,
Θεολόγος - Καθηγητής

1. Φιλίπ Σερράρτν, «Επιστήμη, θρησκεία, περιβάλλον», περ. ΣΥΝΑΞΗ 34 (1990).

2. Ἰωάννου Ζηζιούλα (Μητροπολίτου Περγάμου), *Ἡ κτίσις ὡς εὐχαριστία*, ἐκδ. Ἀκριτάς, Αθήνα 1992.

Σκέψεις τοῦ Γέροντα Σιλουανοῦ γιά τά φυτά καί τά ζῶα

Ὁ μακαριστός Γέροντας ἦταν γιά μᾶς ἄνωθεν δῶρημα καί ἐξαιρετο φαινόμενο. Ἦταν ὁ τύπος τοῦ γνήσιου χριστιανοῦ, πού μᾶς κατέπληξε μέ τήν τελειότητά του. Στό πρόσωπό του βλέπαμε τήν ἀρμονική σύνθεση δύο, θά ἔλεγε κάποιος, ἀσυμβίβαστων ἄκρων. Ἐτσι βλέπαμε τήν ἀσυνήθιστη γιά τέτοιου εἶδους ἀνδρείων ἀνθρώπων συμπόνοια γιά κάθε ζωντανή ὑπαρξη, γιά κάθε κτίσμα. Καί ἡ εὐσπλαχνία αὐτή ἔφτασε σέ τέτοια ὄρια, πού δημιουργοῦσε φυσικά τή σκέψη πῶς πρόκειται γιά παθολογική συναισθηματικότητα. Ταυτόχρονα ὅμως συναντούσαμε καί τήν ἄλλη πλευρά τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, πού ἔκανε φανερό ὅτι καί τό προηγούμενο δέν ἦταν παθολογικό φαινόμενο, ἀλλά ἀληθινά ὑπερφυσικό μεγαλεῖο καί εὐσπλαχνία κατά χάριν.

Ὁ Γέροντας φρόντιζε ἀκόμη γιά τά φυτά. Πίστευε πῶς κάθε κακομεταχείριση πού τά βλάπτει εἶναι ἀντίθετη μέ τή διδασκαλία τῆς χάριτος. Θυμᾶμαι μία ἡμέρα πού βάδιζα μαζί του τό μονοπά-

τι πού ὀδηγοῦσε ἀπό τή Μονή στό καλύβι¹, ὅπου πέρασα ἕνα ἔτος. Τό καλύβι αὐτό ἀπέχει ἀπό τό Μοναστήρι περίπου ἕνα χιλιόμετρο καί ἐρχόταν ὁ Γέροντας νά δεῖ τήν κατοικία μου. Κρατοῦσε στά χέρια ραβδιά, ὅπως συνηθίζεται στίς ὄρεινές περιοχές. Καί στίς δύο πλευρές τοῦ δρόμου φύτεωναν ἀραιά ψηλά ἀγριοχόρτα. Μέ τή σκέψη νά μήν ἀφήσω τά χόρτα νά κλείσουν τό μονοπάτι, χτύπησα μέ τό ραβδί ἕνα βλαστό στήν κορυφή του, ὥστε νά ἐμποδίσω τήν ὀρίμανση τῶν σπόρων. Ἡ χειρονομία μου φάνηκε βάνανση στόν Γέροντα καί μέ ἀμηχανία κούνησε ἐλαφρά τό κεφάλι. Κατάλαβα τί σήμαινε αὐτό καί ντράπηκα.

Ὁ Γέροντας ἔλεγε πῶς τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διδάσκει τή συμπόνοια γιά ὅλη τήν κτίσις, ὥστε νά μήν κόβουμε οὔτε φύλλα τοῦ δένδρου «χωρίς ἀνάγκη».

«Νά, ἕνα πράσινο φύλλο στό δένδρο, καί ἐσύ τό ἔκοψες χωρίς λόγο. Ἄν καί δέν εἶναι ἁμαρτία, ὅμως -πῶς νά τό πᾶ- προ-

καλεῖ τόν οἶκτο· ἡ καρδιά πού ἔμαθε νά ἀγαπᾶ, λυπᾶται καί τό φύλλο καί ὅλη τήν κτίση» (σ. 454).

Αὐτή, ὅμως ἡ συμπόνια γιά τό πράσινο φύλλο τοῦ δένδρου ἤ γιά τό ἀγριολούλουδο πού ποδοπατοῦμε συνδυαζόταν μέσα του μέ τήν πιό ρεαλιστική ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου. Ὡς χριστιανός γνῶριζε πῶς ὅλη ἡ κτίση δημιουργήθηκε, γιά νά ὑπηρετεῖ τόν ἄνθρωπο, καί γι' αὐτό, ὅταν «εἶναι ἀνάγκη», μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό ὅλα. Ὁ ἴδιος θέριζε τό χόρτο, ἔκοβε ξύλα στό δάσος, ἀποθήκευε ξύλα γιά τό χειμῶνα, ἔτρωγε ψά-
ρια².

Στά γραπτά τοῦ Γέροντα ἀξιопαρατήρητες εἶναι οἱ σκέψεις καί τά αἰσθήματα του πρὸς τά ζῶα. Πράγματι ἦταν καταπληκτική ἡ συμπόνια του γιά κάθε κτίσμα, ὅπως συμπεραίνουμε ἀπό ὅσα διηγεῖται: πόσο πολύ ἔκλαψε γιά τήν «τραχύτητα του πρὸς τήν κτίση», ὅταν «χωρίς ἀνάγκη» σκότωσε μιά μύγα ἢ ὅταν ἔρριξε ζεστό νερό σέ μιά νυκτερίδα πού φώλιασε στό μπαλκόνι τοῦ καταστήματός του ἢ πῶς «λυπήθηκε τήν κτίση καί κάθε δημιούργημα» ὅταν ἀντίκρουσε στό δρόμο ἕνα κοματιασμένο φίδι. Τό ἴδιο ἀξιοθαύμαστη, ὅμως, ἦταν καί ἡ ἀποδέσμευσή του ἀπό κάθε δημιούργημα στή φλογερή ὄρμή του γιά τόν Θεό (σ. 555).

Γιά τά ζῶα καί τά θηρία σκεπτόταν πῶς εἶναι «γῆ», στήν ὁποία δέν πρέπει νά προσκολλᾶται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, γιατί ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά ἀγαπᾶ τόν Θεό μέ ὅλη τή διάνοια καί μέ ὅλη τήν καρδιά καί μέ ὅλη τή δύναμή του, δηλαδή μέ ὅλο τό εἶναι του λησιμονώντας τή γῆ.

Τήν προσκόλληση τῶν ἀνθρώπων

στά ζῶα, πού πολλές φορές παρατηροῦμε καί πού κάποτε παίρνει μορφή «φιλίας», ὁ Γέροντας τή θεωροῦσε διαστορική τῆς τάξεως, τήν ὁποία ἔθεσε ὁ Θεός καί ἀντίθετη πρὸς τή φυσική κατάσταση τοῦ πρωτοπλάστου (βλ. Γέν. 2, 20). Νά χαιδεύεις τή γάτα ψιθυρίζοντας «γατούλα, γατούλα» ἢ νά παίξεις καί νά μιλάς μέ τό σκύλο παύοντας νά σκέπτεσαι τόν Θεό ἢ νά παραβλέπεις

τόν πόνο τοῦ πλησίον φροντίζοντας γιά τά ζῶα ἢ νά φιλονικεῖς γιά τά ζῶα μέ τούς ἀνθρώπους, ὅλα αὐτά ἀποτελοῦσαν γιά τόν Γέροντα παράβαση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ πιστή τήρηση τῶν ὁποίων ἀναδεικνύει τόν ἄνθρωπο τέλειο. Σέ ὁλόκληρη τήν Καινή Διαθήκη δέν βρίσκουμε οὔτε ἕνα χωρίο πού νά λέει ὅτι ὁ Κύριος προσήλωσε τήν προσοχή Του στά ζῶα. Καί, ὅμως Ἐκεῖνος

ἀγαποῦσε πραγματικά ὅλη τήν κτίση. Ἡ πραγμάτωση τῆς τέλειαις αὐτῆς ἀνθρωπότητας κατ' εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου-Χριστοῦ εἶναι ὁ προορισμός μας, πού ἀνταποκρίνεται στήν κατ' εἰκόνα Θεοῦ φύση μας. Γι' αὐτό ὁ Γέροντας θεωροῦσε τήν ψυχική προσκόλληση πρὸς τά ζῶα καί τό πάθος γι' αὐτά ὡς ὑποβιβασμό τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς ὑπάρξεως. Νά τί γράφει σχετικᾶ:

«Μερικοί προσκολλοῦνται στά ζῶα, ἀλλ' ἔτσι προσβάλλουν τόν Δημιουργό, γιατί ὁ ἄνθρωπος κλήθηκε νά ζεῖ αἰώνια μέ τόν Κύριο, νά βασιλεύει μαζί Του καί νά ἀγαπᾶ τόν Ἐνα Θεό. Ὁ ἄνθρωπος δέν πρέπει νά ἔχει πάθος γιά τά ζῶα, ἀλλά μόνο καρδιά πού νά συμπονᾷ κάθε δημιούργημα» (σ. 556).

Ἔλεγε ὅτι τά πάντα κτίσθηκαν, γιά νά τά χρησιμοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος, καί γι' αὐτό, ὅταν ὑπάρχει ἀνάγκη, μπορεῖ νά

έπωφελείται απ' όσα υπάρχουν στην κτίση. Αλλά ταυτόχρονα όφείλει να φροντίζει για όλη τή δημιουργία. Γι' αυτό κάθε βλάβη πού προξενείται στα ζώα άκόμη και στα φυτά, είναι αντίθετη προς τό νόμο τής χάριτος, όπως και κάθε προσκόλληση στα ζώα είναι αντίθετη προς τίς έντολές του Θεού.

Όποιος αγαπά αληθινά τόν άνθρωπο και στίς προσευχές του πενθεί για όλον τόν κόσμο αυτός ποτέ δέν προσκολλάται στα ζώα.

Τό κάλλος του κόσμου

Η ψυχή του Γέροντα ένθουσιαζόταν από τό κάλλος του όρατου κόσμου. [...] Έχοντας πάντοτε συγκεντρωμένο τόν νού στον «έσω άνθρωπο», έδινε λίγη προσοχή στον έξω κόσμο. Όταν, όμως, έστρεφε τό βλέμμα του στην ώραιότητα του κόσμου, έβρισκε νέα άφορμή να θεωρήσει τή δόξα του Θεού και να στρέψει πάλι τήν καρδιά στον Θεό.

Στό σημείο αυτό έμοιαζε με τά παιδιά. Όλα του προκαλούσαν έκπληξη. Σωστά παρατηρεί στίς σημειώσεις του πως όποιος έχασε τή χάρη δέν αισθάνεται όπως πρέπει τήν ώραιότητα του κόσμου και δέν έκπλησεται από τίποτα. Όλη ή άνειπίωτα μεγαλειώδης δημιουργία του Θεού δέν τόν συγκινεί. Αντίθετα όταν ή χάρη του Θεού είναι με τόν άνθρωπο, τότε όλα τά πράγματα του κόσμου είναι μία έκπληξη για τήν καρδιά έξαιτίας τής ασύλληπτης όμορφιάς του και ή ψυχή από τή θεωρία του όρατου κάλλους έρχεται στην κατάσταση τής αισθήσεως

του Θεού, πού ζει και είναι θαυμαστός σε όλα τά κτίσματα.

Ό Γέροντας έβλεπε τά σύννεφα, τή θάλασσα, τά βουνά, τά δάση, τά λιβάδια, τά δέντρα, και θαύμαζε τήν όμορφιά τους. Έλεγε πως ή δόξα του Δημιουργού είναι μεγαλοπρεπής και σε αυτόν άκόμη τόν όρατό κόσμο: τό να δεις, όμως,

έν Πνεύματι Άγίω τή δόξα του Ίδιου του Κυρίου, αυτό είναι θέμα πού ύπερβαίνει ασύγκριτα κάθε ανθρώπινη σκέψη.

Καθώς παρατηρούσε κάποτε τά σύννεφα να κινούνται στον σμαραγδένιο γαλάζιο έλληνικό ουρανό, είπε:

-Σκέπτομαι πόσο μεγαλειώδης είναι ό Κύριός μας, τί όμορφιά έπλασε προς δόξα Του και για τό καλό του λαού Του, έτσι ώστε οι λαοί με χαρά να δοξάζουν τόν Δημιουργό τους... Ώ, Δέσποινα, άξίωσε τό λαό να δει τή δόξα του Κυρίου!

1. Στόν Άθωνα «καλύβι» ονομάζεται τό μικρό σπίτι του ερημίτη.

2. Στόν Άθωνα οι μοναχοί των κοινοβίων και οι ερημίτες δέν τρώνε κρέας γενικά, ακολουθώντας τά λόγια του Άποστόλου: «Ει βρώμα σκανδαλίζει τόν αδελφόν μου, ού μή φάγω κρέα εις τόν αιώνα» (Α΄ Κορ. 8, 13).

Άπό τό βιβλίο: Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ (1866-1938) Άρχιμανδρίτου Σωφρονίου, Μετάφραση από τὰ Ρωσικά, ¹¹Έκδ. Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Άγγλιας, σ. 112-117.

Άγιοι καί κτίση

Οί άγιοι μέ τή χάρη πού έλαβαν από τό Θεό ειρήνευσαν μέ τόν έαυτό τους, μέ τόν Θεό, μέ τόν συνάνθρωπο καί μέ τά άγρια θηρία καί τά άψυχα στοιχειά τής φύσεως. Έφτασαν μάλιστα στό σημείο τής προπρωτικής κατάστασης, πού ήταν ό Άδάμ κάποτε, όπου όλα τά ζώα τόν άναγνώριζαν ως κύριό τους.

Ένα τέτοιο παράδειγμα ήταν ό άγιος Γεράσιμος ό Ίορδανίτης πού άναφέρεται στό συναξάρι του. Ό άγιος είχε

φτάσει σέ ύψηλά μέτρα άρετής ώστε καί τά άγρια θηρία τόν υπάκουαν καί τόν ύπηρετούσαν. Ό Άγιος εικό- νί ζ ε τ α ι

πάντοτε μέ ένα λιοντάρι. Γιατί άραγε; Αυτό τό άγριο λιοντάρι έζησε κοντά στόν Όσιο Γεράσιμο καί τόν ύπηρετούσε μέ θαυμαστό τρόπο, όσο καιρό ζούσε. Άλλά καί όταν κοιμήθηκε ό Άγιος τόν άκολούθησε μέ παράδοξο τρόπο, αφού πέθανε πάνω στόν τάφο του από ύπερβολική λύπη.

Κάποια μέρα, ενώ ό Άγιος περπατούσε στην όχθη του ποταμού Ίορδάνη, συναντήθηκε μέ ένα λιοντάρι. Μόλις τό θηρίο τόν αντίκρουσε, άρχισε νά βρυχάται μέ παρακλητικό τρόπο καί νά άνασηκώνει μέ δυσκολία τό ένα του πόδι. Ένα μυτερό κομμάτι καλαμιού του είχε μπηχθεί στό πόδι μέ

αποτέλεσμα αυτό νά πρησθεί, νά γεμίσει πύον καί νά μήν μπορεί νά περπατήσει από τούς πόνους.

Όταν ό γέροντας είδε τή δύσκολη θέση στην όποία βρισκόταν τό λιοντάρι, τό λυπήθηκε. Άφού τό πλησίασε, κάθισε σέ μία πέτρα, πήρε τό πόδι του λιονταριού καί τό εξέτασε προσεκτικά. Τό έσχισε μέ ένα σουγιά, έβγαλε τό καλάμι μέ πολλά ύγρά καί πύο καί καθάρισε καλά τήν πληγή. Μετά τήν έδε-

σε καλά μέ ένα πανί καί έδιωξε τό λιοντάρι. Αυτό όμως δέν έφευγε. Άφού θεραπεύτηκε, έμεινε κοντά στόν Άγιο, δέν τόν άφησε ποτέ πιά.

Άπό τότε ό άγιος έτρεφε τό λιοντάρι, δίνοντάς του ψωμί καί βρεγμένα όσπρια. Στή Λαύρα, δηλαδή στίς σπηλιές, ύπήρχε ένα γαϊδούρι πού έφερνε νερό από τόν ποταμό Ίορδάνη για τίς άνάγκες των άσκητών. Ό Άγιος άνέθεσε τή φύλαξη αυτού του ζώου στό λιοντάρι. Ήταν υπεύθυνο νά τό βόσκει κοντά στόν ποταμό καί νά τό προσέχει κατά τή διαδρομή του.

Κάποτε τό λιοντάρι καί τό γαϊδούρι χώρισαν για λίγη ώρα. Αυτό έγινε είτε γιατί τό λιοντάρι άποκοιμήθηκε είτε διότι άπομακρύνθηκε για λίγο. Κάποιοι Άραβες έμποροι καμηλιέρηδες πού περνούσαν από εκεί βρήκαν τό

γαϊδούρι μονάχο του και τό εκλεψαν. Όταν τό λιοντάρι αναζήτησε παντού τό «φίλο του» και δέν τόν βρήκε, γύρισε στή Λαύρα. Ο Όσιος, μόλις είδε τό λιοντάρι μόνο του και σ' ατή τήν κατάσταση, ύποψιάστηκε ότι θά έφαιγε τό γαϊδούρι και τό διέταξε από εκείνη τήν ήμέρα νά μεταφέρει αυτό τό νερό.

Μιά μέρα οί Άραβες έμποροι, πού είχαν κλέψει τό γαϊδούρι, περνούσαν και πάλι από τόν ίδιο δρόμο, κοντά στήν όχθη του Ιορδάνη, έχοντας μαζί τους και τό κλεμμένο ζωό. Τό λιοντάρι βρισκόταν τήν ώρα εκείνη σ' αυτό τό ίδιο μέρος, γιά νά μεταφέρει νερό. Είδε τό γαϊδουράκι, τό αναγνώρισε και αρχίζει νά βρυχάται και νά στρέφεται έναντίον τών εμπόρων. Αυτόι φοβήθηκαν και τό έβαλαν στα πόδια, αφή-

νοντας μόνα τους τά ζωά. Τό λιοντάρι έπιασε μέ τά δόντια του τό σχοινί και τράβηξε μαζί μέ τό γαϊδουράκι και επέστρεψε στό μοναστήρι.

Όταν ό Άγιος κοιμήθηκε τό λιοντάρι έτυχε νά μήν είναι στή Λαύρα. Μετά από λίγες μέρες ήρθε και ζητούσε νά βρεί τό γέροντα. Μάταια όμως. Μόλις ό άγιος Σαββάτιος, ό μαθητής του άγιου Γερασίμου, είδε τό λιοντάρι νά ψάχνει, του είπε ότι ό άγιος κοιμήθηκε και του προσέφερε τροφή. Τό λιοντάρι όμως δέν ήθελε νά φάει. Έξακολουθούσε νά κοιτάζει ανήσυχα εδώ κι εκεί.

Ήθελε νά δει τόν άγιο και βρυχιόταν δυνατά, χωρίς νά σιωπά ούτε γιά μία στιγμή. Μάταια ό άγιος Σαββάτιος και οί άλλοι μοναχοί τό χάιδευαν στή ράχη και του έλεγαν νά φάει και νά ήσυχάσει. Όσο προσπαθούσαν νά τό παρηγορήσουν μέ λόγια, τόσο δυνατότερα φώναζε.

Ο Άγιος Σαββάτιος μέ νοήματα προσπαθούσε νά του δώσει νά καταλάβει ότι ό Άγιος πέθανε. Αυτό όμως συνέχιζε νά βρυχάται. Στο τέλος τό όδήγησαν στον τάφο του άγιου. Ο Άγιος Σαββάτιος τότε είπε: «Εδώ είναι θαμμένος, Ιορδάνη, ό γέροντας Γερασίμιος». Στάθηκε ό Άγιος Σαββάτιος κοντά στον τάφο του Άγιου Γερασίμου, δάκρυσε και έβαλε μετάνοια. Όταν τόν είδε τό λιοντάρι, έκαμε και αυτό μετάνοια. Μετά έπεσε πάνω στον τάφο του Άγιου και ψόφησε.

*Άναστάσιος Παπίδης,
Θεολόγος - Καθηγητής*